

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
HUMANITARINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
ISTORIJOS KATEDRA

Laima Kijanskaitė
Migracijos politikos ir lietuvių
diasporos istorijos specialybės
I kurso studentė

RUSŲ DIASPORA

Dėstytoja: dr. I. Strumickienė

Kaunas, 2013

TURINYS

• ĮVADAS	3
• DIASPOROS APIBRĖŽIMAS BEI RUSŲ DIASPOROS BRUOŽŲ APŽVALGA	4
• DIDŽIAUSIOS RUSŲ (TAIP PAT IR KITŲ RYTŲ EUROPIEČIŲ) MIGRACIJOS BANGOS BEI JŲ BRUOŽAI. JAV PAVYZDYS.....	6
• RUSŲ AMERIKA – ALIASKA	11
• IŠVADOS	16
• NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS	17

ĮVADAS

Pasirinkti darbo temą „Rusų diaspora“ paskatino keli aspektai. Visų pirma, Rusijai esant didžiausia valstybe pasaulyje, turint milžinišką galią ir įtaką pasaulio ekonomikai bei politikai, įdomu pasidomėti, kas skatino žmones iš jos išvykti. Darbe apžvelgti visą rusų diasporą, jos raidą ir istoriją buvo sudėtinga, tad pasirinkta rusų diaspora JAV, kas sužadino norą įsigilinti, kaip amerikiečiai priėmė rusus, kaip rusams pavyko ar nepavyko integruotis į JAV visuomenę, taip pat siekta išsiaiškinti, kaip amerikiečiai vertino rusus Šaltojo karo laikotarpiu. Nemažą darbo dalį sudaranti Rusų Amerikos – Aliaskos kolonijos apžvalga, pasirinkta dėl šios teritorijos užėmimo, pardavimo ir tolimesnių santykių tarp rusų pasilikusių Aliaskoje, bei Rusijos, kaip jų tėvynės, aptarimo.

Darbo tikslas – apžvelgti rusų diasporos JAV ypatumus.

Darbo uždaviniai :

1. Apžvelgti pagrindinius rusų diasporos bruožus.
2. Išanalizuoti pagrindinių rusų migracijos bangų bruožus.
3. Apžvelgti rusų gyvenimo Aliaskoje ypatumus.

Darbe naudotas aprašomasis – analitinis bei chronologinis dėstymo metodas.

Darbo chronologinės ribos – nagrinėjama tema apima laikotarpį nuo pirmųjų rusų keliautojų atvykimo į Aliaską XVII a. iki šių dienų.

Darbo struktūra orientuota į darbo uždavinius. Pirmojoje dalyje aptartas diasporos apibrėžimas, bei rusų diasporos bruožai, antrojoje – kalbama apie keturias pagrindines rusų migracijos bangas XIX – XXI a.. Trečiojoje darbo dalyje siekiama atskleisti, kada ir kaip rusai įsikūrė Aliaskoje, kaip jie joje gyvena dabar. Darbą sudaro įvadas, dėstomoji dalis, išvados bei literatūros sąrašas.

1. DIASPOROS APIBRĖŽIMAS BEI RUSŲ DIASPOROS BRUOŽŲ APŽVALGA

Diaspora (gr. diasperein) – tai išsisklaidymas, dalies tautos gyvenimas svetur.¹ Diaspora – tai ypatinga socialinė ekonominė sociumo būseną atskirtyje nuo pagrindinio etninio arealo arba visiškai be jo. Jos egzistuoja ne savo šalyse kaip mažumos, išsaugodamos savo etninį identitetą, savo tapatybę bei bendruomeninį solidarumą.² Šis terminas visų pirma atsirado pažymėti žydų tautos egzistavimo atskirtyje nuo savo istorinės tėvynės, gyvenant tarp daugybės įvairių tautų, kultūrų ir religijų formas. Iki pat XX a. 7-8 dešimtmečių šis terminas buvo vartojamas kalbant tik apie žydų tautos gyvenimą, žydų diaspora, kartais netgi yra vadinama „tobula diaspora“. Žydų tradicijoje vartojama sąvoka „galut“ (habrajiškai ištrėmimas), pabrėžiant žydų diasporos pobūdį, kai romėnai 70 m. sugriovė Jeruzalės šventyklą ir ištrėmė žydus iš šalies.³ Ankstesnėms žydų diasporoms buvo ypač būdingas noras išsaugoti savo identitetą ir nesistengti asimiliuotis su nauja tauta. Pavyzdžiui, draudimas keisti savo socialinį statusą,ėjimas į kariuomenę, draudimas pereiti į kitą religiją, mišrių santuokų draudimas ir pan. Tačiau pastaruoju metu diaspora vis dažniau tapatinama ir su kitomis tautomis bei su migracijos, išėivijos apibrėžimu.

Itin svarbus veiksnys diasporoms – tai ryšys su „tautiniu židiniu“, vietinės kilmės tauta. Siekdamos išsaugoti savo tautos papročius, tradicijas, diasporos kartu gyvendamos kitataučių aplinkoje išplėtojo jų integracinius gabumus, imlumą kalboms, kultūroms bei gyvensenai. Nenoras prisitaikyti sukeldavo aplinkinių neigiamą požiūrį, o visiškas susitapatinimas su nauja tauta – asimiliacija. Ne kiekvienu atveju etninės mažumos yra bendruomenės, kurių nariai jaučia glaudžius tarpusavio ryšius, bet kai atskiri etninės mažumos individai suvokia savo padėties bendrumą ir nori išlaikyti savo kultūrinį tapatumą, atsiranda diasporos užuomazga.⁴

Rusija – didžiausia ir viena stipriausių pasaulio valstybių, jungianti skirtingas tautas, religijas ir žemynus. Per ilgą ir permainingą savo istorijos laikotarpį, Rusija neišvengiamai susidūrė ir su migracijos reiškiniais, kuris dažniausiai gali būti siejamas su rusiškų imperijų kūrimo ir ekspansijos strategijomis.

Kaip ir kitoms, didelę įtaką bei didesnį gyventojų skaičių turinčioms tautoms, taip ir Rusijai yra būdinga gauti paramą iš savo kilmės šalies. Tokiems imigrantams ir mažumoms, kurios jaučia

---

¹ Kim D. Butler *Defining Diaspora, Refining a Discourse*, p. 189

² Kasatkina N. „Istorinės“ diasporos šiuolaikinėje Lietuvos visuomenėje <http://www.elibrary.lt/resursai/LMA/Filosofija/F-37-1.pdf> [žiūrėta 2013-11-05]

³ Žydai Lietuvoje. Diaspora <http://www.zydai.lt/lt/content/viewitem/452/> [žiūrėta 2013-11-05]

⁴ Kasatkina N. *Etniškumo tyrimai: tendencijos ir esminės sąvokos*, Filosofija. Sociologija. 2007. T. 18, Nr. 4, p. 8, <http://www.lmaleidykla.lt/publ/0235-7186/2007/4/1-11.pdf> [žiūrėta 2013-11-05]

„gimtojo židinio“ užnugarį, bendruomeninės adaptacijos ir išlikimo klausimas nėra toks aštrus.⁵ Tai būdinga anglams, prancūzams bei rusams – „imperinėms“ tautoms, kurios emigracijoje prisitaikydavo, pasikeisdavo ir tapdavo „netipiškais anglais“, „ne visai prancūzais“ ir „ypatingais rusais“.⁶

Šiuolaikinėje Rusijoje be 116 mln. etninių rusų gyvenančių Rusijos teritorijoje, 20 mln. gyvena svetur. Didžiausias procentas emigrantų gyvena buvusiose SSRS valstybėse, daugiausia Ukrainoje (2001 m. ~ 8 mln.)⁷, Kazachstane (2005 m. ~ 4 mln.) Uzbekistane (2005m. – 620 000), Latvijoje (~500 000).⁸ Taip pat didžiulė rusų koncentracija yra Izraelyje (~ 1 mln.),⁹ JAV (~ 3 mln.).¹⁰

---

⁵ Smith G. *Ethnic and Racial studies*, London, 2010, p. 500

⁶ Kasatkina N. *Etniškumo tyrimai: tendencijos ir esminės sąvokos*, Filosofija. Sociologija. 2007. T. 18, Nr. 4, p. 8, <http://www.lmaleidykla.lt/publ/0235-7186/2007/4/1-11.pdf> [žiūrėta 2013-11-05]

⁷ Национальный состав населения Украины по данным переписей населения http://2001.ukrcensus.gov.ua/rus/results/nationality_population/graphic [žiūrėta 2013-11-05]

⁸ Russians left behind in Central Asia <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4420922.stm> [žiūrėta 2013-11-05]

⁹ What million missing Israelis? http://mideast.foreignpolicy.com/posts/2011/07/28/what_million_missing_israelis [žiūrėta 2013-11-05]

¹⁰ Russians and East Europeans in America <http://www.fas.harvard.edu/~gstudies/russia/lessons/backgd.htm> [žiūrėta 2013-11-05]

2. DIDŽIAUSIOS RUSŲ (TAIP PAT IR KITŲ RYTŲ EUROPIEČIŲ) MIGRACIJOS BANGOS BEI JŲ BRUOŽAI. JAV PAVYZDYS

Pirmoji banga siejama su XIX a. pabaiga ir XX a. pradžia (vyko iki I pasaulinio karo pradžios), didelę įtaką šiai bangai turėjo laisvė nuo religinių persekiojimų išseivijoje. Iki pat 1880 m. emigracija iš Rusijos buvo griežtai kontroliuojama.¹¹ Pagrindinė migracijos kryptis – JAV.¹² Tai Rusijos žydai; vadinamieji molokanai – savotiškos ortodoksų religinės pakraipos atstovai, kurie vyko į Los Andželą, Oregoną; bei sentikiai, kurie vyko į Oregoną, Aliaską. Sentikiai emigruoti pradėjo dar XVII a. viduryje ir stengėsi išlaikyti tiek rusų kalbos, tiek valstietiškos aprangos tradicijas. Išseiviai sentikiai buvo atpažįstami dėl jų tikėjimą pabrėžiančių tradicinių marškinių su diržu bei kryžiaus simbolika. Jie ir emigracijoje buvo gan uždara bendruomenė: neišleisdavo kitatikių į savo bažnyčią, nenorėdavo jų kviestis į namus. Tačiau tai jiems netrugdė verslauti – Oregone jie užsiėmė žemdirbyste – augino vaisius, uogas ir grūdus, o Aliaskoje vertėsi komercine žvejyba bei gamino žvejybines valtis.¹³ Dauguma amerikiečių iki tol nebuvo matę rusų ir jie jiems pasirodė kaip uždari, anglų kalbos nemokantys svetimšaliai, kurie amerikiečių buvo atstumti. Pagrindinė priežastis dėl kurios rusai palikdavo tokius didmiesčius kaip Niujorkas, buvo ta, jog pirmosios rusų migracijos bangos atstovai buvo žemdirbiai. Į Vakarinę ir Šiaurinę JAV dalį 1880-1917 m. persikraustė apie 50 000, o laikotarpiu iki 1930 m. į JAV iš viso atvyko 3 mln. rusų.¹⁴ Emigruodavo ne tik vienišiai, o ir rusų šeimos su vaikais. Į darbą dažniausiai eidavo šeimos vyras, vėliau ir moteris (jei vaikai jau būdavo savarankiški). Pastebima, jog rusų vaikai, kurie lankydavo angliakalbes mokyklas, greičiau asimiliuodavosi prie JAV kultūros ir ilgainiui pradėdavo rengtis, elgtis ir kalbėti taip, kaip amerikiečių vaikai.¹⁵ Išmokę anglų kalbą vaikai tapdavo vertėjais savo šeimoms. Nors rusai buvo gal uždara bendruomenė kitų tautų atžvilgiu, jie tarpusavyje buvo vieningi, kurdavo savotiškus kultūros namus, kur bandraudavo tarpusavyje, bandydavo sujungti rusų išseivius į vieną ratą, padėdavo vieni kitiems integruotis, rasti darbus, butus.¹⁶

---

¹¹ Trumbauer L. *Russian immigrants*, New York, 2004, p. 48

¹² Lietuvos ir kitų postkomunistinių šalių migracijos tendencijos tampa grėsmingomis...
<http://www.geopolitika.lt/?artc=456> [žiūrėta 2013-11-06]

¹³ Russians and East Europeans in America <http://www.fas.harvard.edu/~gstudies/russia/lessons/backgd.htm> [žiūrėta 2013-11-05]

¹⁴ Trumbauer L. *Russian immigrants*, New York, 2004, p. 91

¹⁵ Trumbauer L. *Russian immigrants*, New York, 2004, p. 49

¹⁶ Trumbauer L. *Russian immigrants*, New York, 2004, p. 50

Garsūs šios imigracijos į JAV asmenys – tai Rusijos žydas, kompozitorius Irvingas Berlinas, kuris rašė dainas Frankui Sinatrai, Barbarai Straizen, Džeriui Garsijai ir kitiems;¹⁷ garsus vyndarys André Tchelistcheff.¹⁸

Antroji migracijos banga prasidėjo Revoliucijų Rusijoje metu bei po Pilietinio karo 1917-1921 m. – dauguma žmonių migravo dėl politinių priežasčių. Kuriantis Sovietų Sąjungai iš jos teritorijų pabėgo beveik 2 mln. žmonių, iš kurių 300 000 atvyko į JAV, kiti apsigyveno Prancūzijoje bei Vokietijoje ir kitur. Skirtingai nuo pirmosios bangos, šiuo laikotarpiu iš Rusijos išvyko didelė dalis aristokratų, buvusių Carinės Rusijos pareigūnų, pramonininkų, prekybininkų, mokytojų, teisininkų, kariškių bei dvasininkų. Kadangi jie buvo kilę iš turtingųjų luomo, turėjo įgyję profesijas, dažniausiai vykdavo į JAV didmiesčius – Niujorką, Filadelfiją, Čikagą, Bostoną, San Franciską, kur bandydavo rasti savo specialybę atitinkantį darbą.¹⁹ Tačiau didelė dalis antrosios bangos rusų emigrantų susidūrė su problema, jog jų išsilavinimas, kuris buvo įgytas Rusijoje, išeivijoje neteko prasmės. Dalis tokių emigrantų dirbo ūkiuose ar fabrikuose, o labiausiai pasisekė tiems, kurie dar prieš atvykdami į JAV buvo išmokę anglų kalbą. Antrosios bangos migrantai pradėjo leisti laikraštį apie gyvenimą JAV „Новое русское слово“, kuris leidžiamas iki šiol.²⁰

Kiekvienais metais augant atvykėlių iš Rusijos skaičiui, amerikiečiai pradėjo juos įtarinėti esant rusų šnipais, komunistais. Dalis rusų dėl „raudonosios baimės“ buvo priversti palikti savo namus, kiti keitė savo pavardes, kad jos skambėtų labiau amerikietiška, kadangi šiuo laikotarpiu išryškėjo komunistų baimė.

Antrąją migracijos bangą iš dalies nuslopino Imigracijos kvotų įstatymas, kuriuo remiantis atvykėliai iš Rytų Europos, įskaitant ir imigrantus iš SSRS nebuvo itin pageidaujami.²¹

Garsūs antrosios migracijos bangos atstovai – tai „televizijos tėvas“ Vladimiras Zvorykinas,²² elektronikos firmos „Amplex“ įkūrėjas Aleksandras Poniatovas,²³ inžinierius, vienas iš kaitinamosios lempos išradėjų Aleksandras Lodyginas,²⁴ aktorius Julijus Brineris ir kt.²⁵

---

¹⁷ Irving Berlin <http://www.biography.com/people/irving-berlin-9209473> [žiūrėta 2013-11-05]

¹⁸ André Tchelistcheff <http://www.winespectator.com/wssaccess/show/id/40905> [žiūrėta 2013-11-05]

¹⁹ Russians and East Europeans in America <http://www.fas.harvard.edu/~gstudies/russia/lessons/backgd.htm> [žiūrėta 2013-11-05]

²⁰ Trumbauer L. *Russian immigrants*, New York, 2004, p. 59

²¹ Trumbauer L. *Russian immigrants*, New York, 2004, p. 64

²² Biography of Vladimir Zworykin <http://incredible-people.com/biographies/vladimir-zworykin/> [žiūrėta 2013-11-05]

²³ Alexander M. Poniatoff <http://www.nndb.com/people/672/000057501/>

[<http://www.nndb.com/people/672/000057501/>] [žiūrėta 2013-11-05]

²⁴ Alexander Lodygin http://www.evi.com/q/facts_about_alexander_lodygin [žiūrėta 2013-11-05]

Trečioji emigracijos banga susijusi su II Pasaulinio karo neramumais. Šiuo laikotarpiu iš Rusijos išvyko apie 50 000 žmonių iš kurių 14 000 pasitraukė į JAV. Dauguma jų bėgo nuo Raudonosios armijos, kiti bėgo nuo persekiojimų, dalis – bėgliai iš koncentracijos stovyklų. II Pasauliniui karui pasibaigus, Vakarų valstybės, įskaitant ir JAV, buvo įpareigosios grąžinti į Sovietų Sąjungą visus asmenis, kurie gimė SSRS. Remiantis šia repatriacijos programa 1945-1948 m. buvo grąžinta apie 2 mln. pabėgėlių, kurių dauguma vėliau buvo įkalinti, išstremti ar nužudyti. Žinodami, kas jų gali laukti grįžus, dalis pabėgėlių meluodavo apie savo kilmę. Šiai bangai būdinga socialinė klasių įvairovė – tai ir inteligentai, darbininkai, pramonės darbuotojai. Dauguma jų stengėsi vykti į didmiesčius: Niujorką, Čikagą, kur dirbo inžinieriais, pedagogais, valstybės tarnautojais ir paprastais gamyklų darbuotojais.²⁶

Ketvirtąją emigracijos bangą įtakojo didelis valstybės noras kontroliuoti visas gyvenimo sritis, ekonominės sankcijos, žodžio ir politinio balso pažeidimai.²⁷ Po II Pasaulinio karo į JAV 1947-1951 m. atvyko 137 000 SSRS piliečiai. Ši banga nuo kitų skiriasi tuo, jog JAV rėmė atvykėlius. Be to atvykėliai gyveno nebe uždaroje bendruomenėje, o kartu su kitų tautų atstovais. Šie rusai greičiau asimiliavosi prie naujos kultūros, greitai išmoko kalbėti angliškai. Tačiau emigracija buvo griežtai kontroliuojama J. Stalino ir išvykti iš SSRS pavyko tik nedaugeliui norinčių.²⁸

Šaltojo karo laikotarpiu į rusus, bei į kitus atvykėlius iš SSRS amerikiečiai žiūrėjo itin skeptiškai ir įtariai. Bijota, kad sovietai gali užpulti JAV, tad rusus dažnai sulaikydavo apklausti, ką jie žino. Dažniausiai tokios apklausos būdavo bergždžios, kadangi suimti būdavo paprasti ir nieko su SSRS politiniais planais neturintys žmonės. Tačiau šiuo laikotarpiu supaprastėjo pati kelionė – atsirado keleiviniai skrydžiai į JAV, tačiau imigrantui reikalinga dokumentacija ir vizų tvarka buvo žymiai griežčiau prižiūrima. Rusų migrantai atvykę į JAV po 1970 m. dažnai neturėdavo oficialių dokumentų apie leidimą palikti SSRS, tad dažnai buvo prašomasi politinio prieglobsčio.²⁹

Išskirtinės iš kitų migrantų yra rusų moterys. Jos atvykusios į JAV jau buvo komunistinio režimo išmokytos dirbti beveik taip pat kaip vyrai. Didelė naujiena rusėms buvo ir išpuosėlėtas

---

²⁵ Yul Brynner <http://www.imdb.com/name/nm0000989/> [žiūrėta 2013-11-05]

²⁶ Russians and East Europeans in America <http://www.fas.harvard.edu/~gstudies/russia/lessons/backgd.htm> [žiūrėta 2013-11-05]

²⁷ Lietuvos ir kitų postkomunistinių šalių migracijos tendencijos tampa grėsmingomis... <http://www.geopolitika.lt/?artc=456> [žiūrėta 2013-11-06]

²⁸ Trumbauer L. *Russian immigrants*, New York, 2004, p. 68

²⁹ Trumbauer L. *Russian immigrants*, New York, 2004, p. 84

amerikiečių mados, lieknos figūros kultas.³⁰ Rusės iš kitų amerikiečių išsiskyrė ir savo dominavimu šeimoje, noru gaminti maistą namuose, sugebėjimu dirbti ir studijuoti vienu metu bei grįžti į darbą po gimdymo kuo greičiau.³¹

Ketvirtajai bangai taip pat priskiriami migrantai išvykę iš Rusijos teritorijų po SSRS žlugimo. Iš viso tuomet iš Rusijos išvyko 1 200 000 žmonių,³² iš kurių 1990-1998 m. 400 000 atvyko į JAV.³³

Garsūs rusų kilmės amerikiečiai – tai vienas iš Google įkūrėjų Sergėjus Brinas,³⁴ šokėjas ir aktorius Michailas Baryšnikovas,³⁵ aktoriai Leonardo di Caprio,³⁶ Harisonas Fordas, Maiklas Duglasas, dainininkai Džonas Bon Džovis, Nicole Scherzinger, Elena Zoubareva ir kt.

Šiuo metu iš 3 mln. rusų gyvenančių JAV, 44 % apsistoję Šiaurės Rytuose – Bostono apylinkėse, 16 % Vidurio Vakaruose, 18 % Šiaurėje ir 22 % Vakarų regionuose. Daugiausia rusų 2000 m. duomenimis buvo Niujorko valstijoje – 460 000, Kalifornijos valstijoje ~ 402 000, Floridos – 201 000 rusų. Amerikos rusų yra kiekvienoje JAV valstijoje, jie sudaro 1 % JAV populiacijos. Dažniausiai rusai ieško kvalifikuoto darbo – stengiasi gauti technikų, inžinierių, medikų, teisininkų ar dėstytojų darbus, tačiau skirtingi aukštojo mokslo poreikiai ir tvarka rusų mokslininkus skatina persikvalifikuoti ar patobulinti savo žinias JAV universitetuose.

Pastebima, kad nemažą dalį šiandienų JAV mokslininkų yra rusų kilmės. Vien „Microsoft“ kompanijoje apie 30 % produktų yra sukurti rusų. Skaičiuojama, kad 2003 m. JAV mokslinį darbą dirbo per 20 000 rusų.

Tačiau pastaruoju metu rusai pradėjo sudaryti nemažą dalį pabėgėlių atvukstančių į JAV. Vien 2006 m. jų buvo 6003.³⁷

Išryškėja dar viena imigrantų iš Rusijos tendencija. Tai vaikų – našlaičių migracija. Vien tik 2001 m. JAV buvo įvaikinti 4000 rusų vaikų, kurie tapo ir JAV piliečiais. 2011 m. JAV įvaikinti

---

³⁰ Kishinevsky V. *Russian immigrants in the United States*, New York, 2004, p. 6

³¹ Kishinevsky V. *Russian immigrants in the United States*, New York, 2004, p. 12-17

³² Heleniak T. *Migration of the Russian diaspora after breakup of the Soviet Union*, p. 103

³³ Trumbauer L. *Russian immigrants*, New York, 2004, p. 92

³⁴ Sergey Brin <http://www.biography.com/people/sergey-brin-12103333> [žiūrėta 2013-11-09]

³⁵ Mikhail Baryshnikov <http://www.biography.com/people/mikhail-baryshnikov-9201142> [žiūrėta 2013-11-09]

³⁶ Leonardo di Caprio <http://ethnicelebs.com/leonardo-dicaprio> [žiūrėta 2013-11-09]

³⁷ Spotlight on Refugees and Asylees in the United States

<http://www.migrationinformation.org/usfocus/display.cfm?ID=664> [žiūrėta 2013-11-09]

500 vaikų iš Rusijos. Tačiau įsivaikinti beglobius vaikus iš Rusijos tapo sudėtingiau į Rusijos prezidento postą 2012 m. grįžus V. Putinui.³⁸

Nors palyginus su bendru JAV gyventojų skaičiumi Amerikos rusų bendruomenė nėra didelė, jie pasižymi dideliu bendruomeniškumu. JAV veikia Amerikos rusų medikų asociacija,³⁹ Amerikos rusų verslo asociacija,⁴⁰ Amerikos rusų baleto mokykla – Braitono baleto teatras,⁴¹ religinė rusų bendruomenė Doukhobor – Духоборы, bei stačiatikių bažnyčios – JAV Rusų brolybės organizacija.⁴² Taip pat leidžiamas laikraštis bei radijo programa „Slavic voice of America“⁴³

Taigi, rusų migracijos bangos permainingos, dažniausiai įtakotos politinės ir ekonominės situacijos šalyje. Kaip ir kitos tautos, taip ir Rusija susiduria su protų nutekėjimo, demografinėmis problemomis, bet esant glaudžiam tarpusavio ryšiui su tėvyne ir pagalba iš jos, ši problema nėra ypač ryški. Turėdami didžiulę įtaką tiek pasaulyje, tiek pasaulio žiniasklaidoje, rusai savo tėvynainių, ypač kurie spėja išėivijoje išgarsėti nepamiršta.

---

³⁸ Beglobiai vaikai tapo JAV ir Rusijos įkaitais <http://www.komentaras.lt/uzsienis/beglobiai-vaikai-tapo-jav-ir-rusijos-santykiu-ikaitais> [žiūrėta 2013-11-09]

³⁹ Russian American Medical Association (RAMA) <http://www.russiandoctors.org/> [žiūrėta 2013-11-09]

⁴⁰ AmBAR <http://www.ambarclub.org/> [žiūrėta 2013-11-09]

⁴¹ BBT <http://www.brightonballet.com/> [žiūrėta 2013-11-09]

⁴² Russian Brotherhood organization of the USA <http://oca.org/directories/organizations/russian-brotherhood-organization-of-the-usa> [žiūrėta 2013-11-09]

⁴³ Slavic voice of America <http://www.slavicvoice.org/> [žiūrėta 2013-11-09]

3. RUSŲ AMERIKA – ALIASKA

Rusija, kaip kolonijinė imperija, augo ir plėtėsi per žemes, ne per jūras ir buvo panaši į didžiąsias senųjų laikų imperijas: Kinijos, Romos ir Otomanų imperijas. Iš esmės Rusijos kolonijinė plėtra vyko Rytų ir Pietų kryptimi ir buvo nukreipta prieš Uralo ir Sibiro genčių medžiotojus bei augalų rinkėjus, arba Azijos stepių nomadus, kurių valstybingumo struktūros buvo labai silpnos. Šios gentys, panašiai kaip Amerikos indėnai, buvo lengvai pavergiamos ir kolonizuojamos. Su šiomis didžiosiomis rusų kolonijų kūrimo idėjomis ir jų įgyvendimu siejamas Petras I,⁴⁴ kuris neapsiribojo ekspansija į Aziją. Viena iš didžiausių jo kolonijinių idėjų buvo mintis iš Rytų pasiekti Vakarų – Amerikos žemyną.

1648 m. datuojami kaip pirmojo europiečių atvykimo į Aliaskos teritorijas metai. Tai buvo Semiono Dežniovo (Семён Иванович Дежнёв) vadovaujama ekspedicija, kurios metu netyčia buvo atrastos šiaurinės Šiaurės Amerikos žemės.⁴⁵ Tačiau manoma, kad šios kelionės aprašymai ilgą laiką negalėjo pasiekti caro, tad 1724 m. buvo surengta nauja ekspedicija, kuri buvo organizuojama caro Petro I. Petras I su mokslininkais, jūrininkais, kartografais šią kelionę planavo bene 20 m. Planus sunkino didelė nežinia, t. y. niekas negalėjo įsivaizduoti, kokios Aliaskoje gali būti oro sąlygos, kaip toli ji gali būti nuo Rusijos krantų, kiek laiko gali užimti tokia kelionė. 1705 m. Witsen'o sudarytame Sibiro stities žemėlapyje dar nebuvo matyti jungties tarp Azijos ir Amerikos. Witsen'as tai pateisino kaip nežinojimą, kur gali prasidėti žemė, o kur gali būti ledas. Tuo metu jam net nekilo minčių, jog sąsiaurį skiriantį du žemynus būtų įmanoma tiesiog pereiti ledu.⁴⁶ Tačiau šią teoriją patvirtino V. V. Atlasovas. Jis Aliaską pavadino „nosimi“, kur gyvena nerusiški čiukčios ir keisti dryžuoti sabalai (meškėnai).

1713-1719 m. prasidėjo slaptos ekspedicijos į Kurilų salas, netrukus - 1721 m. netyčia buvo atrastos Urup ir Hurup salos. Po sėkmingų kelionių 1724 m. Petras I nusprendė iš Kamčiatkos regiono išsiųsti ekspediciją ieškoti Amerikos jūrų keliu. 1725 m. (po Petro I mirties) danų kilmės jūrininkas Vitas Beringas, kuris tuo metu tarnavo Rusijos laivyne, kartu su naujais žemėlapiais ir įgula išvyko iš Peterburgo. 1728 m. ši ekspediciją žlugo, tačiau V. Beringas įrodė, jog Azija ir Šiaurės Amerika nesijungia, kad jas skiria sąsiauris. 1731-1732 m. Joseph'ui Deliste patobulinus žemėlapius, V. Beringas ir Aleksėjus Chirikovas išvyko į antrąją savo ekspediciją, kurios metu

---

⁴⁴ Baločkaitė R. *(Post)kolonializmas Vidurio ir Rytų Europoje*, Kaunas, 2010, p. 18

⁴⁵ Starr Frederick S. *Russia's American colony*, Durham, 1987, p. 14

⁴⁶ Starr Frederick S. *Russia's American colony*, Durham, 1987, p. 17

1741 m. liepos 15 d. buvo atrastos Kodiako ir Aleutų salos.⁴⁷ Dar prieš atrandant Kodiako, Aleutų (nuo kurių pavadinimo ir kilo Aliaskos pavadinimas) salas, buvo bendrauta su čiukčiais – eskimais, kurie atkeliavo iki Kamčiatkos. Pastarieji keliautojams Melnikovui, M. Grozdevui, I. Ferorovui pasakojo apie savo žemes, gyvūnus esančius už sąsiaurio, bet eskimai nesutiko jų palydėti į kitą krantą.

1784 m. keliautojas Grigorijus Ivanovičius Šelikovas (poeto G. R. Derzharin'io pavadintas Rusijos Kolumbu)⁴⁸ norėdamas Rusijai „pririnkti“ kuo daugiau žemių, Kodiako saloje įkūrė pirmąją rusų gyvenvietę. Tai buvo pradžia Rusijos Amerikos kompanijai. Kartu su G. I. Šelikovu į Kodiaką – Trijų Šventintųjų įlanką atvykusi jo žmona Natalija tapo pirmąją Europos moterimi apsigyvenusia Rusų Amerikoje.⁴⁹ Šelikovas Kodiako salose norėjo įkurti Aliaskos kailių monopolį, tad šiam tikslui iš Rusijos pasikvietė Aleksandrą Baranovą, kuris kailių perdirbimo dirbtuvės perkėlė toliau į Kenajaus pusiasalį. Plečiantis kailių apdirbimo verslui, plėtėsi ir miestai, daugėjo atvykėlių, tad 1799 m. A. Baranovas įkūrė pašto padalinį, šalia kurio įsikūrė naujas miestas – Sitka arba Novo Archangelskas – rusų Amerikos sostinė.⁵⁰

Rusai palyginus su kitais Amerikos kolonistais buvo gan švelnūs ir ramūs. Į didesnius surėmimus su vietiniais jie dažniausiai įsiveldavo norėdami apginti save. Žinoma, vietiniai taip pat norėjo apginti savo interesus, žemę, laisvę nuo priverstinio darbo. Dėl tokių susirėmimų ir vietinių noro išlaikyti savo tapatumą, rusai ėmėsi rusifikacijos per bažnyčią. Ortodoksų misija prasidėjo iškart po atvykimo į Aliaską. Pradėtos statyti stačiatikių cerkvės, į Aliaską vyko rusų dvasininkai, tarp kurių buvo ir Ivanas Veniaminovas vadinamas „Aliaskos apaštalu“ (jo misija veikia iki šiol).⁵¹ Vyskupas I. Veniaminovas Aliaskoje kūrė cerkvės, mokyklas, mokėsi aleutų kalbos, kad galėtų bendrauti su vietiniais. Tyrinėdamas aleutų gyvenimą, jis 1834 m. išleido knygą apie Aleutų žmones, tais pačiais metais įkūrė Sitkos katedrą.⁵²

Nors naudojantis stačiatikybe kurti nauji bandruomenių bei maldos namai, mokyklos, tačiau šiai religijai, o kartu ir rusifikacijai trugdė nedidelis mišrių vedybų skaičius.⁵³ Ši misija, palyginus ją su

---

⁴⁷ Alaska history timeline <http://www.kodiakisland.net/timeline.php> [žiūrėta: 2013-11-10]

⁴⁸ Starr Frederick S. *Russia's American colony*, Durham, 1987, p. 31

⁴⁹ Alaska history timeline <http://www.kodiakisland.net/timeline.php> [žiūrėta: 2013-11-10]

⁵⁰ Starr Frederick S. *Russia's American colony*, Durham, 1987, p. 30

⁵¹ Starr Frederick S. *Russia's American colony*, Durham, 1987, p. 39

⁵² Lienhard J. H. Ivan Veniaminov <http://www.uh.edu/engines/epi668.htm> [žiūrėta 2013-11-10]

⁵³ The Meaning of the Alaskan Mission <http://oca.org/history-archives/orthodox-christians-na/chapter-1> [žiūrėta 2013-11-10]

misijomis Sibire, buvo netokia sėkminga, nes nedidelis gimstamumas, mažos šeimos neleido plisti naujoms, rusų atneštomis tradicijoms, kalbai taip kaip buvo norėta.

Iki šių dienų apie rusų gyvenimą Aliaskoje primena 26 išlikusios cerkvės, 59 koplyčios.⁵⁴ 1966 m. sudegus Šv. Mykolo katedrai Sitkoje, netrukus ji buvo atstatyta pagal senus brėžinius. Tai rodo, jog iki šiol tiek architektūros, tiek maldos namų, istorijos ir rusų bendruomenės simbolis vietiniams vis dar svarbus.

Plečiantis prabangių kailių gamybai Aliaskoje, patys rusai žvėrių nebemedžiojo, o įdarbino vietinius aleutus, kurie carų pavedimu turėjo atidirbti Rusijos Amerikos kompanijai.⁵⁵ Dirbdavo vyrai nuo 18 iki 50 m., tačiau jų darbo sąlygos buvo ypač sudėtingos ir varginančios. Kailių apdirbimo versle dirbo apie 90 % rusų atvykėlių, tačiau vietinių aleutų populiacija smuko bene 80 %.⁵⁶ Rusai lobo iš vietinių išnaudojimo, kadangi reti ūdru, sabalo kailiai Rusijoje kainuodavo 10-40 kartų daugiau nei Aliaskoje.⁵⁷

Tačiau nepaisant praturtėjimo galimybės patys rusai į Aliaską kėlėsi nenoromis. Rusai mieliau migruodavo į Sibirą, nei į Ameriką. Tai paaiškinama tuo, kad Aliaska buvo daugiau kolonijinė sritis, kurioje buvo sunku pritaikyti ryšius su metropolija, čia vyravo tik viena verslo sritis – prekyba, į kurią kartais tekdavo investuoti daugiau, nei buvo galima gauti naudos. Į Aliaską atvyko 300 kartų mažiau vyrų nei į Sibirą (1833 m. Aliaskoje buvo 563 vyrai), o moterys sudarė tik 10 % atvykusiųjų. Atvykę rusai tik retais atvejais vesdavo vietines kreoles.⁵⁸

Kadangi vienintelė Aliaska neturėjo sienos su Rusija, ji taip pat atrodė mažiau reikalinga teritorija. Čia rusams sunkiau įsikurti buvo ir dėl prasto klimato, žemo vietinių išsivystymo lygio, prastų ir žemdirbystei netinkamų žemių. Rusija daugiau dėmesio skyrė savo Šiaurės Vakariniams regionams ir nenorėjo dirbti dviems frontais, siekė įsitvirtinti Sibiro, Šiaurės Rytų – Amūro regionuose.

Tačiau pasakojimai, kad Rusų Amerika žlugo, nes „Dievas buvo per aukštai, o caras per toli“⁵⁹ yra tik šalutinė tokio Rusijos poelgio priežastis. XIX a. antroje pusėje Rusija susidūrė su didesnėmis problemomis ir baimėmis – Rusijoje vyko valstiečių sukilimai, reikalavę nemažų resursų ir reformų, didelis dėmesys buvo skiriamas plėtrai į Viduriniąją Aziją. Taip pat rusai jautė, kad gali lengvai

---

⁵⁴ Keating B. *Alaska*, The National Geographic Society, 1971, p. 49

⁵⁵ Starr Frederick S. *Russia's American colony*, Durham, 1987, p. 143

⁵⁶ Starr Frederick S. *Russia's American colony*, Durham, 1987, p. 34

⁵⁷ Starr Frederick S. *Russia's American colony*, Durham, 1987, p. 32

⁵⁸ Starr Frederick S. *Russia's American colony*, Durham, 1987, p. 36-38

⁵⁹ Starr Frederick S. *Russia's American colony*, Durham, 1987, p. 40

netekti Aliaskos dėl galimų britų planų ją užimti su savo laivynu. Caras Aleksandras II bijojo, kad gali netekti Aliaskos kokiam nors ateities konflikte, negaudamas jokios kompensacijos, dėl to buvo nuspręsta šią teritoriją parduoti.⁶⁰ Aliaska, kuri Rusijai priklausė 92 m., buvo vietinė Rusijos sritis, kurią jie perleido kitiems savo noru 1867 m.⁶¹ Po ilgų derybų 1867 m. kovo 30 d. Rusų atstovas Eduardas Steklis pasirašė Aliaskos pardavimo sutartį su JAV diplomatu Viljamu Siuardu. Buvo susitarta dėl 7,2 mln. dolerių sumos arba 4,75 cento už hektarą.⁶² Dalis amerikiečių tokį pirkinį vertino teigiamai, kita dalis spaudoje ir JAV kongrese kalbėjo ir rašė, jog tai „Siuardo beprotystė“.⁶³ Tačiau tokios kalbos nutilo, kai jau XIX a. 9 deš. Aliaskos pusiasalyje buvo rastas auksas. Į Aliaską pradėjo keltis amerikiečiai iš žemyno gilumos.⁶⁴ Praėjus 101 metams po Aliaskos pardavimo, 1968 m. joje atrasta nafta, kuri šį JAV pirkinį atpirko šimteriopai. Šiuo metu Siuardo arba Aliaskos diena – kovo 30, yra Nacionalinė JAV šventė.⁶⁵

Po Aliaskos perleidimo JAV, didelė dalis etninių rusų netrukus grįžo atgal į Rusiją. Tačiau išvyko nevisi, dalis stačiatikių liko Aliaskoje, taip pat čia liko 9 stačiatikių parapijos, 35 koplyčios, 17 mokyklų, 3 našlaičių prieglaudos. Jie tapo savarankiškais ir turėjo patys ieškotis sau paramos arba derintis prie naujos valdžios.⁶⁶ Pasilikimą Aliaskoje, pasiketę jos šeiminkams, sunkino nutarimai, kuriais remiantis vietiniai gyventojai nebeteko teisės pretenduoti į žemę ir jos išteklius.⁶⁷ Situaciją apsunkino ir vyskupijos centro perkėlimas iš Sítkos į San Franciską. Tačiau šios bendruomenės išliko stiprios ir kartais, net nesant paskirto dvasininko, šie Aliaskos rusai patys rinkdavosi į savo parapijines mokyklas, mišias. Pavyzdžiui, į Nikolaevską nuolatinis popas grįžo tik 1983 m.⁶⁸

Dalis naujakurių rusų į Aliaską atvyko po 1900 m. Besikuriant ir augant rusų ortodoksų bendruomenei, 1968 m. Nikolaevske Rusų stačiatikių bendruomenė, kuriai prikauso apie 300

---

⁶⁰ Kodėl švenčiama „Siuardo diena“, arba kaip rusai pardavė Aliaską http://www.technologijos.lt/n/zmoniu_pasaulis/kaip_mes_gyvename/straipsnis/Kodel-svenciamo-Siuardo-diena-arba-kaip-rusai-pardave-Aliaska?name=straipsnis-4197&l=2 [žiūrėta 2013-11-10]

⁶¹ Kolarz W. *Russia and her colonies*, London, 1952, p. 1

⁶² Smith R. A. *The Frontier states. Alaska. Hawaii*, New York, 1968, p. 14

⁶³ Seward's Folly <http://www.history.com/this-day-in-history/sewards-folly> [žiūrėta 2013-11-10]

⁶⁴ Keating B. *Alaska*, The National Geographic Society, 1971, p. 24

⁶⁵ Seward's day in United States <http://www.timeanddate.com/holidays/us/sewards-day> [žiūrėta 2013-11-10]

⁶⁶ The Meaning of the Alaskan Mission <http://oca.org/history-archives/orthodox-christians-na/chapter-1> [žiūrėta 2013-11-10]

⁶⁷ Russian in Alaska and U.S. purchase <http://tm112.community.uaf.edu/unit-1/russians-in-alaska-and-u-s-purchase/> [žiūrėta 2013-11-10]

⁶⁸ A 17th century Russian community living in 21st century Alaska

<http://www.theatlantic.com/national/archive/2013/05/a-17th-century-russian-community-living-in-21st-century-alaska/275440/> [žiūrėta 2013-11-10]

žmonių (iš 350 Nikolaevsko gyventojų), čia taip pat veikia rusiška mokykla, yra rusų restoranas, Šv. Nikolo cerkvė. Žmonės aktyviai lankosi cerkvėse sakydami, jog „Jei mes nustosime tikėti ir liausimės eję į cerkvę – mes nustosime egzistavę“.⁶⁹ 1985 m. ir ši rusų cerkvė Aliaskoje sudegė iki pamatų, tačiau vėl buvo atstatyta.⁷⁰

Rytinėse Homerio dalyje įkurti dar 3 rusiški miesteliai. Tai Voznesenka, Razdolna, Kačemak selo. Dauguma šių miestelių gyventojų savo gimtąją kalbą laiko rusų kalbą. Kalbėti angliškai vaikai dažniausiai išmoka tik pradėję lankyti mokyklą, tačiau ir mokyklose dauguma pamokų yra dėstomos rusiškai.⁷¹ Rusų sentikiai, stengiasi išlikti sėsliais, jaunimui bendruomeniškumas ir prierašumas namams yra skiepijamas nuo vaikystės, tai gali būti priežastis to, jog Aliaskos universitete, palyginus su kitais JAV universitetais mokosi daugiausia rusų.⁷²

Dalis Maskvos akademikų susidomėjo 150 metų Aliakoje gyvenančių rusų tarme, kokios nėra jokiam kitame rusų apgyvendintame regione. Norint išsaugoti šios tarmės išskirtinumą 2014 m. planuojama išleisti Aliaskos rusų kalbos žodyną. Aliaskos rusai kalba netardami kai kurių žodžių galūnių, supaprastino gramatiką neatskirdami moteriškos ir vyriškos giminės, taip pat dalis rusiškų žodžių Aliaskoje turi kitokią prasmę.⁷³

Šiuo metu Aliaskoje rusais save įvardina apie 1,9% gyventojų, t.y. rusų Aliaskoje yra apie 12000 (2005 m. duomenimis).⁷⁴ Kas sudaro 0,4% JAV gyvenančių rusų.

---

⁶⁹ A 17th century Russian community living in 21st century Alaska

<http://www.theatlantic.com/national/archive/2013/05/a-17th-century-russian-community-living-in-21st-century-alaska/275440/> [žiūrėta 2013-11-10]

⁷⁰ Problems with the Benedict option <http://www.theamericanconservative.com/dreher/problems-with-the-benedict-option/> [žiūrėta 2013-11-10]

⁷¹ Russian Old believer communities keep their traditions alive

http://homer.alaska.com/stories/Russian_Villages.shtml#UoAnsfniIYk [žiūrėta 2013-11-10]

⁷² Russian Heritage <http://www.alaska.gov/kids/learn/russianheritage.htm> [žiūrėta 2013-11-10]

⁷³ Unique Russian Dialect recorded in Alaska <http://en.ria.ru/world/20130529/181410443.html> [žiūrėta 2013-11-10]

⁷⁴ Kline K. The Russian side of Anchorage?

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:o3vFq8b8u3MJ:www.rusa.alaska.com/RUSA-Russian-American/The-Russian-side-of-Anchorage/The-Russian-side-of-Anchorage-by-Katrina-Kline.doc+&cd=10&hl=lt&ct=clnk&gl=lt> [žiūrėta 2013-11-10]

IŠVADOS

1. Rusijai esant didžiausia ir viena įtakingiausių šalių pasaulyje taip pat tenka susidurti su migracijos reiškiniu, kuris dažniausiai yra susijęs su jos vidaus politika, šalies ekspansijos strategijomis bei pasekmėmis visuomenei. Rusijai kaip ir kitoms didele įtaką ir gyventojų skaičių turinčioms tautoms, migracijos reiškinys nėra toks skaudus kaip mažoms valstybėms, tačiau ji savo tautiečių nepalieka nuošalyje. Rusai, kaip buvę „imperinės tautos atstovai“ jaučia „gimtojo židinio“ pagalbą, tad rusiškos bendruomenės išsaugojimas svetur nėra labai sudėtingas.

2. Pirmoji rusų migracijos banga siejama su laisvės nuo religinių persekiojimų galimybe išeivijoje. Šios bangos atstovai dažniausiai būdavo paprasti valstiečiai, žvejai, žemdirbiai, kurie ilgai neužsibūdavo JAV didmiesčiuose. Šie rusai gyvendavo gan uždaroje, bet vieningose bendruomenėse.

Antrosios bangos atstovai skiriasi nuo pirmosios bangos rusų. Šiai bangai priklauso inteligentai, kurie Rusiją paliko dėl politinių priežasčių – revoliucijų ir Pilietinio karo, bei dėl persekiojimų baimės. Antrosios bangos atstovai atvykdavo į JAV jau turėdami išsilavinimą, tad dažniausiai likdavo gyventi didžiuosiuose miestuose.

Trečioji emigracijos banga susijusi su II Pasaulinio karo neramumais. Žmonės bėgo į JAV dėl persekiojimų baimės, bei dėl geresnio gyvenimo paieškų.

Ketvirtoji banga siejama su pokariu. Šios bangos atstovai nebebuvo tokie uždari, greičiau asimiliuodavosi prie vietinių kultūros ir kalbos, negyveno tokiose uždaroje bendruomenėse. Amerikiečiai į juos, ypač Šaltojo karo metu žiūrėjo itin atsargiai ir skeptiškai, tačiau atvykti į JAV buvo sudėtinga dėl griežtos J. Stalino politikos. Pasikeitus politinei situacijai Rusijoje, į JAV pradėjo vykti vis daugiau rusų. Jie kaip ir anksčiau stengėsi išsaugoti savo tapatumą, tad kūrė bendruomenines rusiškas organizacijas, palaikė tarpusavio ryšius su Rusija.

3. Su Rusijos kolonijų kūrimo idėjomis siejamas caras Petras I, kuris siekė sukurti Rusijos koloniją Amerikos žemyne. Atradę Aliaską (1648 m.) ir įkūrę čia pirmuosius savo miestus (1799 m.), rusai norėdami išlaikyti savo tapatumą ir norėdami lengviau valdyti vietinius ėmėsi rusifikavimo per bažnyčią. Į Aliaską dažniausiai vyko sentikiai, kuriems ypač būdingas uždarumas, tradicijų saugojimas. Rusijai pardavus Aliaską JAV (1867 m.) dalis sentikių joje liko ir toliau plėtojo savo bendruomenes. Religijos išskirtinumas, svetimų neįsileidimas į savo ratą, padėjo rusams išsaugoti savo kalbą, tradicijas, papročius ir norą išlikti savo namų, savo diasporos aplinkoje iki šių dienų.

NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

- Baločkaitė R. *(Post)kolonializmas Vidurio ir Rytų Europoje*, Kaunas, 2010
- Heleniak T. *Migration of the Russian diaspora after breakup of the Soviet Union*
- Keating B. *Alaska*, The National Geographic Society, 1971
- Kim D. Butler *Defining Diaspora, Refining a Discourse*
- Kishinevsky V. *Russian immigrants in the United States*, New York, 2004
- Kolarz W. *Russia and her colonies*, London, 1952
- Smith R. A. *The Frontier states. Alaska. Hawaii*, New York, 1968
- Trumbauer L. *Russian immigrants*, New York, 2004
- Smith G. *Ethnic and Racial studies*, London, 2010
- Starr Frederick S. *Russia's American colony*, Durham, 1987

- A 17th century Russian community living in 21st century Alaska
<http://www.theatlantic.com/national/archive/2013/05/a-17th-century-russian-community-living-in-21st-century-alaska/275440/> [žiūrėta 2013-11-10]
- AmBAR <http://www.ambarclub.org/> [žiūrėta 2013-11-09]
- Alaska history timeline <http://www.kodiakisland.net/timeline.php> [žiūrėta: 2013-11-10]
- Alexander Lodygin http://www.evi.com/q/facts_about_alexander_lodygin [žiūrėta 2013-11-05]
- Alexander M. Poniatoff <http://www.nndb.com/people/672/000057501/>
[<http://www.nndb.com/people/672/000057501/>] [žiūrėta 2013-11-05]
- André Tchelistcheff <http://www.winespectator.com/wssaccess/show/id/40905> [žiūrėta 2013-11-05]
- BBT <http://www.brightonballet.com/> [žiūrėta 2013-11-09]
- Beglobiai vaikai tapo JAV ir Rusijos įkaitais <http://www.komentaras.lt/uzsienis/beglobiai-vaikai-tapo-jav-ir-rusijos-santykiu-ikaitais> [žiūrėta 2013-11-09]
- Biography of Vladimir Zworykin <http://incredible-people.com/biographies/vladimir-zworykin/> [žiūrėta 2013-11-05]

- Irving Berlin <http://www.biography.com/people/irving-berlin-9209473> [žiūrėta 2013-11-05]
- Yul Brynner <http://www.imdb.com/name/nm0000989/> [žiūrėta 2013-11-05]
- Kasatkina N. *Etniškumo tyrimai: tendencijos ir esminės sąvokos*, Filosofija. Sociologija. 2007. T. 18, Nr. 4, p. 8, <http://www.lmaleidykla.lt/publ/0235-7186/2007/4/1-11.pdf> [žiūrėta 2013-11-05]
- Kasatkina N. „Istorinės“ diasporos šiuolaikinėje Lietuvos visuomenėje <http://www.elibrary.lt/resursai/LMA/Filosofija/F-37-1.pdf> [žiūrėta 2013-11-05]
- Kline K. The Russian side of Anchorage? http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:o3vFq8b8u3MJ:www.rusa.alaska.com/RUSA_Russian_American/The-Russian-side-of-Anchorage/The-Russian-side-of-Anchorage-by-Katrina-Kline.doc+&cd=10&hl=lt&ct=clnk&g=lt [žiūrėta 2013-11-10]
- Kodėl švenčiama „Siuardo diena“, arba kaip rusai pardavė Aliaską http://www.technologijos.lt/n/zmoniu_pasaulis/kaip_mes_gvvename/straipsnis/Kodel-svenciamas-Siuardo-diena-arba-kaip-rusai-pardave-Aliaska?name=straipsnis-4197&l=2 [žiūrėta 2013-11-10]
- Lienhard J. H. Ivan Veniaminov <http://www.uh.edu/engines/epi668.htm> [žiūrėta 2013-11-10]
- Lietuvos ir kitų postkomunistinių šalių migracijos tendencijos tampa grėsmingomis... <http://www.geopolitika.lt/?artc=456> [žiūrėta 2013-11-06]
- Leonardo di Caprio <http://ethnicelebs.com/leonardo-dicaprio> [žiūrėta 2013-11-09]
- Mikhail Baryshnikov <http://www.biography.com/people/mikhail-baryshnikov-9201142> [žiūrėta 2013-11-09]
- Национальный состав населения Украины по данным переписей населения http://2001.ukrcensus.gov.ua/rus/results/nationality_population/graphic [žiūrėta 2013-11-05]
- Problems with the Benedict option <http://www.theamericanconservative.com/dreher/problems-with-the-benedict-option/> [žiūrėta 2013-11-10]
- Russian American Medical Association (RAMA) <http://www.russiandoctors.org/> [žiūrėta 2013-11-09]
- Russian Brotherhood organizations of the USA <http://oca.org/directories/organizations/russian-brotherhood-organization-of-the-usa> [žiūrėta 2013-11-09]

- Russians and East Europeans in America
<http://www.fas.harvard.edu/~gstudies/russia/lessons/backgd.htm> [žiūrėta 2013-11-05]
- Russian in Alaska and U.S. purchase <http://tm112.community.uaf.edu/unit-1/russians-in-alaska-and-u-s-purchase/> [žiūrėta 2013-11-10]
- Russian Heritage <http://www.alaska.gov/kids/learn/russianheritage.htm> [žiūrėta 2013-11-10]
- Russians left behind in Central Asia <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/4420922.stm> [žiūrėta 2013-11-05]
- Russian Old believer communities keep their traditions alive
http://homer.alaska.com/stories/Russian_Villages.shtml#UoAnsfnilYk [žiūrėta 2013-11-10]
- Sergey Brin <http://www.biography.com/people/sergey-brin-12103333> [žiūrėta 2013-11-09]
- Seward's day in United States <http://www.timeanddate.com/holidays/us/sewards-day> [žiūrėta 2013-11-10]
- Seward's Folly <http://www.history.com/this-day-in-history/sewards-folly> [žiūrėta 2013-11-10]
- Slavic voice of America <http://www.slavicvoice.org/> [žiūrėta 2013-11-09]
- Spotlight on Refugees and Asylees in the United States
<http://www.migrationinformation.org/usfocus/display.cfm?ID=664> [žiūrėta 2013-11-09]
- The Meaning of the Alaskan Mission <http://oca.org/history-archives/orthodox-christians-na/chapter-1> [žiūrėta 2013-11-10]
- Unique Russian Dialect recorded in Alaska <http://en.ria.ru/world/20130529/181410443.html> [žiūrėta 2013-11-10]
- What million missing Israelis?
http://mideast.foreignpolicy.com/posts/2011/07/28/what_million_missing_israelis [žiūrėta 2013-11-05]
- Žydai Lietuvoje. Diaspora <http://www.zydai.lt/lt/content/viewitem/452/> [žiūrėta 2013-11-05]